

А. М. Авраменко

Прийма Федір Якович

ПРИЙМА Федір Якович (26. 01(08. 02). 1909, станиця Ахтанізовська, нині Краснодарського краю, РФ — 20. 04. 1993, Санкт-Петербург) — літературознавець. Брат [І. Прийми](#). Доктор філологічних наук (1961). Народився у сім'ї кубанського козака. Від 1927 навчався у Краснодарському педагогічному технікумі, 1929—32 — на суспільно-літературному відділенні Краснодарського педагогічного інституту. Працював викладачем російської мови і літератури (1932—36). У 1936 вступив до аспірантури Ленінградського педагогічного інституту (нині Санкт-Петербург). 1938—39 був заарештований НКВС і перебував під слідством «за участие в заговоре против К. Е. Ворошилова». Після припинення справи був відновлений в аспірантурі, у червні 1941 захистив кандидатську дисертацію «Лев Толстой во французской литературе XIX века». Учасник 2-ї світової війни. 1945—90 — в Інституті російської літератури АН СРСР у Ленінграді (з перервою 1946—51, коли працював головним бібліотекарем Відділу рукописів Державної публічної бібліотеки імені М. Салтикова-Щедріна): 1965—77 — заступник директора, 1975—77 — в. о. директора, 1977—87 — завідувач відділу нової російської літератури. Коло наукових інтересів: медієвістика, зв'язки російської та західної літератур, класична російська література; російський, український, слов'янський фольклор. Автор досліджень давньоруської літератури, російської літератури 19 ст., взаємозв'язків

російської та іноземних літератур. Захистив докторську дисертацію «Шевченко и русская литература XIX века». 1964 за однойменну монографію одержав Ленінську премію. Вивчав канонізовану офіціозом тему російської (та «вітчизняної») революційної демократії, до якої П. зараховував і Т. Шевченка. Намагався встановити факти творчих та особистих взаємин українського поета В. Белінським, М. Чернишевським, М. Добролюбовим, як у літературі, так і в російському визвольному русі. Намагаючись утвердити тезу про вагомий вплив В. Белінського на розвиток української літератури, й світогляд та творчість Т. Шевченка зокрема, не вагався інтерпретувати його критичні та епістолярні тексти на користь своєї тези, — всупереч загальновідомим, але замовчуваним фактам; у полеміці активно відстоював офіціозну позицію (низка доповідей у збірниках наукових шевченківських конференцій). Був редактором і автором вступних статей у виданнях творів А. Кантемира, І. Крилова, А. Майкова, автором розділів у академічній «Истории русской поэзии» (Ленинград, 1968—69). Упорядник т. 4—6, 8, 13 повного зібрання творів В. Белінського у 14-ти т. У шевченкознавчому доробку — засновані на архівних джерелах розвідки про роботу Т. Шевченка-художника над «Живописной Украиной» (1956), про його зв'язки з вільною російською пресою та поетами «Искры» (1957; 1959), заходи у справі народної освіти в Україні (1966), а також вступні статті та передмови до шевченкознавчих праць та збірок поезій українського поета. Низку робіт присвятив «Слову о полку Игоревім», де досліджував ідейну та художню сутність пам'ятки, її вплив на розвиток літератури 19 ст., робив типологічні зіставлення «Слова...» з південнослов'янським епосом.

Основні праці

Шевченко и русская литература XIX века. Москва; Ленинград, 1961;
Шевченко і російський визвольний рух. К., 1966; Русская литература на Западе: Статьи и разыскания. Ленинград, 1970; «Слово о полку Игореве» в русском литературном процессе XIX века. Ленинград, 1980; Некрасов и русская литература. Ленинград, 1987.

Рекомендована література

1. Бегунов Ю. К., Мельгунов Б. В. Памяти Федора Яковлевича Приймы (1909—1993) // Рус. лит-ра. 1993. № 3;
2. Пушкинский Дом: Мат. к истории, 1905—2005. Санкт-Петербург, 2005;
3. Дудко В. Дві публікації журналу «Современник» у шевченкознавчих дослідженнях // Сіверян. літопис. 2008. № 4;
4. Ф. Я. Прийма и вопросы филологии XX века: Исследования, воспоминания, мат.: к 100-летию со дня рожд. Федора Яковлевича Приймы. Санкт-Петербург, 2009.

Бібліографічний опис:

Прийма Федір Якович / А. М. Авраменко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. - К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2024. - Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-882275>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).